Poštnina plačana v gotovini.

23. junija 1938

Leto II

Pravičnost in poštenje naj vladata svet

Nova Pravda

Št. 25

SOCIALNO POLITIČNI, KULTURNI IN STROKOVNI LIST

Izhaja štirikrat mesečno ob četrtkih. Naročnina: mesečno Din 4·—, četrtletno Din 10·—, polletno Din 20·—, celoletno Din 40·—. Posamezna številka Din 1·—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon štev. 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštnočekovni račun štev. 17.177. Poštni predal štev. 74.

Naročniki!

Poslužite se položnice s številko 17·177 in nakažite naročnino za „Novo Pravdo“.

24. Mednarodna konferenca dela

MERJENJE SIL PRI GLASOVANJU ZA SKRAJŠANI DELAVNI ČAS

V posebni 62članski komisiji se obravnava vprašanje skrajšanega delovnega časa. V tem odboru imajo delavski in delodajalski zastopniki po en glas in vsakdo izmed 26 vladnih zastopnikov pa po 1½ glasu. Delodajalci (z izjemo Francija in Amerika) so vsi proti skrajšanemu delovnemu času in svojo taktiko usmerjajo v gotovem trenutku s pasivnim odporom. Delodajalski zastopniki (seveda z omenjenimi častnimi izjemami) so vsi na splošno proti skrajšanemu delavnemu tednu. Ta njihov odpor ni napravil nikakega presenečenja, šlo je le za obliko in način tega odpora. To stališče se je pokazalo že takoj pri prvi seji tega odbora, na kateri je govoril predsednikov namestnik g. Goldie iz Kanade, kateri je dejal, da naj bi bila prej izvedena generalna debata o neizogibnosti, potrebi in koristi skrajšanja delovnega časa. Sam predsednik tega odbora in nekateri vladni zastopniki so dokazovali, da je ta generalna debata nepotrebna, saj gre za stvar, o kateri se razpravlja že od leta 1931., tako da se je generalna razprava vršila že šestkrat. Delavski zastopniki so se čim manj udeleževali debate, da niso z debatiranjem podaljševali razprav.

V glavnem se je vrtelo vse okoli vprašanja in to je, v katerem delavnem področju naj se letos uvede skrajšani delovni teden. Delodajalci bi se najraje vrnili k dosedanjemu neuspešnemu načinu razprav za vsako stroko in dela posebej. Delavci so kajpada proti takemu načinu, kajti minila bi desetletja, preden bi prišle vse stroke na vrsto. Potem so bile sestavljene skupine, in sicer: proizvodnja, trgovina in pisarniška dela, produkcija premoga in promet. Produkcija premoga in promet bosta morala čakati na prihodnje leto.

Pri prometu tvorijo edino izjemo delavci cestnega prometa, katerih skrajšani delovni čas tvori posebno točko programa na tej konferenci.

Toda tudi za prvo skupino dosedaj ni gotovo, če se bo obravnavala v tem obsegu, za kar se prizadevajo zastopniki delojemalcev. Tehnično gre za to, če bi bilo mogoče združiti v enem dogovoru in istočasno razpravljati o skrajšanem delovnem tednu za vso industrijsko in obrtno proizvodnjo in za vse trgovine in pisarne, v katerih je zaposlenih najmanj 6 oseb, vštevši učence. Z glasovanjem je bilo treba določiti, ali naj bo «eden ali več» dogovorov. Delavska skupina je glasovala proti, vladna skupina je bila pri glasovanju neenotna, delodajalci so se pa vzdržali glasovanja. Zato je bil predlog odklonjen z 66 proti 18 glasovi. Sprejet pa je bil drugi predlog z 76 proti 37 glasovi, in sicer da bi se sklenilo za delavce industrij, proizvodnje, trgovine in pisarn «eden ali dva dogovora». Delavci so glasovali za ta kompromis, vladni zastopniki niso bili enotni, dva delegata delodajalcev pa sta bila proti predlogu.

Kar se tiče prometa (z izjemo prej navedenega cestnega prometa) je bilo sklenjeno z 82 proti 33 glasovi, da naj se priporoči upravnemu odboru Mednarodnega urada dela, da naj skliče posebno posvetovanje zastopnikov tega delovnega področja in vlad, na katerem naj bi se pripravila vprašanja za bodočo mednarodno konferenco. Isto se je sklenilo z 80 proti 33 glasovi za področje pridobivanja premoga.

Železničarji in sploh vsi prometni uslužbenci, enako kot delavci premogokopov, bodo s tem rezultatom prvega tajnega glasovanja presenečeni. Druge rešitve ni bilo. Toda tudi v tem načinu rešitve je velik napredek v vprašanju skrajšanega delovnega tedna. Če se bo letos posrečilo uveljaviti skrajšani delovni čas v proizvodnji, trgovini in pisarnah, bo to velik uspeh. V tem primeru bi imeli tudi rudarji in prometni uslužbenci več izgledov, da se bo tudi za to osobje to vprašanje ugodno rešilo v najkrajši dobi. Letos gre v glavnem za tem, da bi konferenca sprejela gotove tožbe, katere bo potem razposlala vladam in katere naj tvorijo temelj drugega čitanja. Kakšna bi nastala situacija, če bi se ne posrečilo doseči potrebne večine niti za ta vprašanja, je za enkrat neznano. Po končanem tajnem glasovanju se je pričelo podrobno delo teh vprašanj. Te razprave pa se menda zaradi strnjenosti in prejšnjega napetega stanja nadaljujejo povsem mirno.

Vsem brez razlike!

Uprava Nove Pravde razpošilja posebne dopise na nekatere, ki so v zaostanku s plačilom naročnine, posebno okrožnico pa na člane NSZ z vljudnim apelom, na dolžnost, ki so jo dolžni za podporo narodno delavskega tiska. Narodno delavstvo je pokazalo vedno svojo narodno dolžnost, zato pričakuje od narodno napredne javnosti odziva, ki bo oddolžil žrtvam narodnega delavstva za narodno in napredno stvar.

Če v našem listu zavzamemo socialno smer in je naš list obenem bojevnik za delavske socialne in gospodarske pravice, potem ta smer ne more narodni in napredni stvari škoditi, marveč samo koristiti, ker socialno vprašanje našega delavstva je obenem narodno vprašanje.

Kako si mo emo predstavljati narod ki naj bo odločen, odporen, bojevit in navdušen, če ga pa tarejo socialno gospodarske skrbi in problemi ki ga tišče k tlom.

Zasaditi je treba lopato vseh delavoljnih, da se odpravi zlo in vzgoji narodno navdušenje stanov, ki bo šlo iz srca in ne radi obzirnosti.

Zato narodno delavski tisk, ki vodi račun o zamotanih socialnih problemih, ki je del, ali skoro večina naroda, propagira socialno enakopravnost v družbi.

Ta del morajo, morajo, primorani so, podpreti tisti, ki od njega žive in črpajo življenjske potrebe za bodočnost in sedanjost.

Predvsem je naloga, da se zgane delavec sam, da pride do zavesti kaj je njegova dolžnost in ne samo njegovo hotenje.

Vsi drugi imajo dolžnost delati, skrbeti in podpirati plemenito stremljenje narodnega delavstva, da bo vsa družba res in resnično v srcu narodna in napredna.

Zato pričakujemo i na dopise i na okrožnice ugodnega odmeva. Čas v katerem živimo zahteva tako delati hoteti!

Za očuvanje demokracije

Besede, ki so milijonom dale mir

Beneš: «Mi moramo ohraniti mir, mi moramo imeti železne živce in jasen cilj... Mi se ne bojimo prihodnjih dni, mi se sploh ne bojimo...» (22. maja.)

Behinje, podpredsednik ministrskega sveta: «Da je vlada 20. maja podvzela znane varnostne ukrepe, to je bilo absolutno potrebno. Te ukrepe (zasedba meje, mobilizacija 1. letnika rezervistov itd.) je izzvala kritična situacija. Dokler se ta situacija ne izpremeni, vlada ne namerava popustiti, pa naj zahteva to kdor hoče.» (22. maja.)

Krofta, zunanji minister ČSR: «Sporočite svojim prijateljem v angleški delavski stranki, da smo sicer majhen narod, da smo pa pripravljeni, če bi bilo treba, tudi sami braniti svojo svobodo. Ne prosimo Vas za Vašo pomoč zaradi velikodušnosti, marveč, ker menimo, da sta Vaša in naša svoboda neločljivo povezani med seboj.»

Dr. Zenkl - primator zlate Prage

Kako priljubljene so vodilne osebnosti češkoslovaške republike, nam posebno nazorno pokažejo uspehi narodno-socialistične stranke pri zadnjih občinskih volitvah. Za to delavno in domoljubno stranko so v teh volitvah izpadle posebno častno. V prestolnici ČSR so se vršile volitve dne 22. maja in narodna socialistična stranka je imela tako ogromno večino glasov, da je bila volitev župana primatorja Prage zagotovljena.

Pri volitvah 20. junija je zasedel odlično mesto praškega primatorja g. dr. Zenkl. Da je dr. Zenkl zasedel to odlično mesto, ni nikogar presenetilo, pač pa je vsakogar napolnilo zadoščenje, da je dr. Zenkl prejel tako veliko zadoščenje za svoje 20letno delo za narodni blagor.

To je mož, o katerem pravijo, da nikdar ne spi, da vse vidi in da ni nikoli utrujen, da je mož vztrajnega dela, mlad in poln energije, vneme in poštenega, neumornega prizadevanja. In to se vidi na napredku zlate Prage, ki se bo kmalu uvrstila med mesta z milijon prebivalci.

Vse spletke iz zunanjih držav ne bodo nič pomagale, saj Čeh ljubi svojo Prago, kot delavec svoje oči, in so dobili sedaj še takega vodjo, ki vsem tem spletkam kljubuje s sodelovanjem vse češkoslovaške javnosti. Praga pa napreduje in postaja eno najpomembnejših mest v Evropi. Postaja slovanski Rim.

Novi župan je vreden voditelj občinskega gospodarstva ponosne češkoslovaške prestolnice, ki prav dobro predstavlja vrli, hrabri in delavni narod češkoslovaški.

Čestitamo gospodu primatorju k izvolitvi in obenem tudi bratski Pragi, da je postavila pravega moža na najodgovornejše mesto.

Poverjeniki!

Kako prijetna mora biti Tvoja zavest, ako z gotovostjo lahko trdiš, da si kot poverjenik napravil svojo dolžnost. Ako nisi, glej, da nadoknadiš zamujeno!

Pravica

Pravimo, da so slabi časi in to ne samo z gmotne strani, temveč tudi v propadanju morale. Ne mislimo tu samo onih splošnih načel, ki so določeni z zakoni in zapovedmi in po katerih lahko grešnika ustrahuješ pred sodnikom, temveč one nepisane zakone vesti, ki urejujejo razmerje človeka do človeka in do družbe ter obratno. Pri presoji teh odnosov bi človek mislil, da so se vzele za življenjsko geslo besede: «Pogazi vse, kar ti pride naproti.»

Povsod vidimo samo tekmovanje, surovo in nečloveško. Nastalo je pravo prerivanje močnih komolcev, brez ozira na pravo, vest in poštenje. Povsod in vsak dan opazimo te nezdrave pojave v družbi, gospodarstvu, politiki in tudi v raznih stanovskih gibanjih.

Sebičnost vlada svet in žrtvujejo ljudje za svoja sebična nagnjenja svoje notranje prepričanje. Močnejšega pravica se uporablja v veliki meri in je v splošnem danes tako, da ljudje, ki so prišli, kakorkoli in kjerkoli do neke moči, sodijo druge največ po barvi, ne pa po njih zmožnosti, poštenosti in značaju. Nekateri mladi si laste v službah pravice ki jim jih nikjer ne dovoljuje zakon. Če ga pa malo opozoriš na vse to, ti odvrne: kaj te briga, imam zaščitnike, ki me bodo branili, meni se ne more nič napraviti. Takih sesavcev bi se morala današnja družba otresti, in ne bi smeli jesti kruha, ki se jim reže iz javnih sredstev. Ako je nekaj meni prepovedano, naj bo tebi tudi.

V državnem in privatnem služenju, povsod se nahajajo ta nezdrava bitja, ki samo škodujejo že itak bolnemu človeškemu življu. S propadanjem odgovornosti in vesti gremo nevzdržno v gotovo pogubo, ki pomeni propast posameznikov in celotne človeške družbe.

Pričetek sokolskih slavnosti

V nedeljo 19. junija se je pričel službeni začetek vsesokolskega zleta v Pragi, in sicer z nastopom sokolske dece. 32 tisoč najmlajših Sokoličev in Sokoličic se je zbralo v nedeljo v Pragi. V samem sprevodu je korakalo 27.743 Sokoličev, nosilo je 432 sokolskih praporov, igralo je 23 sokolskih godb. Na popoldanskem javnem nastopu pa je prisostvovalo 150.000 gledalcev.

Že začetek slavnosti kaže, da bodo prihodnje svečanosti prekosile vse dosedanje sokolske prireditve.

Domače novice

V Ljubljani je umrla soproga senatorja dr. Kramarja gospa Anči Kramar. Kako priljubljena je bila pokojnica, je pokazala njena zadnja pot. Tisoči in tisoči so se poslovili od nje: od gospode v cilindru do priprostega bosjaka, katerim je bila še posebna dobrotnica. Naj v miru počiva!

Notranji dolgovi države so znašali na dan 1. aprila t. l. 6 milijard in 193 tisoč din. V dobi enega leta je bilo amortiziranih 117 milijonov dinarjev notranjih dolgov.

Ljubljanski župan se je po daljšem bivanju v Ameriki vrnil v Ljubljano.

Organizacija banovinskih uslužbencev in upokojencev v Sloveniji, ki šteje nad 1400 članov, je imela preteklo nedeljo občni zbor, ki je razpravljal o stanovskih zadevah.

Mariborski peki so krušne cene zopet zvišali.

Svojevrstna pesmica je bila odpeta v šoli v Sv. Lovrencu na Pohorju, ki pa nič kaj ni v skladu z ugledom zavoda, če se dogajajo take stvari, ki pa bi jih moralo preprečiti predvsem vodstvo šole. «Češčena si Marija, je angelski glas; ..., zadnja ura bije, ..., prosi za nas.» Za avtorja se zanimajo sedaj celo v Ljubljani.

Novo trgovsko učilišče. Septembra meseca bo otvorjen v Ljubljani enoletni trgovski tečaj, katerega bo vodila ga. Robidova, ki je strokovnjakinja v stenografiji. Tečaj bo dostopen vsem, katerim ni možno, da bi vsled neimovitosti mogli nadaljevati študije v drugih dražjih zavodih.

Potniški promet na naših železnicah se je v aprilu povečal v primeri z lanskim aprilom za 13.1%. Vsega je bilo 4,484.000 potnikov nasproti 3,968.000 potnikom v lanskem letu.

V Prekmurju se je pojavil posebne vrste tepec. Zažigal je posestnikom hiše, samo da bi se, ker je bil zavarovalni agent, zavarovali pri njemu proti požaru. Tako je 17 posestnikom uničil poslopja. Seveda je zločinec že pod ključem.

Nove ceste. O definitivnem programu za gradnjo novih cest bo razpravljal ministrski svet. Program se bo nanašal predvsem na izredno važno vprašanje, v kakšnem vrstnem redu se bodo pričela izvajati v okviru tega programa posamezna cestna dela. Po informacijah se bodo že v teku julija in avgusta vršile prve licitacije za gradnjo državnih cest. Za kritje gradbenih stroškov pa bo država na osnovi dohodkov državnega cestnega fonda najela posojila v višini 1500 milijonov dinarjev.

Draginja raste

To, kar človek praktično občuti, to, kar naš delavec preizkuša na gospodarskem polju, ni drugega, kakor dejstvo, da se je žitnim spekulantom posrečilo podražiti kruh. Četudi bi tega ne napisali, delavec in nameščenec to bridko občutita.

Tudi sladkorni spekulanti so dobili skomine in tudi s te strani grozi draginja.

Meso vseh vrst se je podražilo, živa vaga pa v ceni ni poskočila tako kot meso. Kmet ni prišel na svoj račun.

Kmet ne dobi za svoje proizvode poplačanega truda, dobiček mora deliti s prekupovalci, ki vzamejo 70% dobička. Konzument, delavec in nameščenec, mora plačati oba in še tretjega po vrhu, to je trgovca, ki ima pri življenjskih predmetih sicer najminimalnejši dobiček, vsi trije skupaj pa več kot dovolj.

Proti kmetu, ki je sam revež, ne moremo nameriti sovražnosti zaradi draginje, proti trgovcem bi bilo zaenkrat tudi krivično, proti posredovalcem in prekupčevalcem, ki samo s svinčnikom računajo, nič ne delajo, komodno žive, pa ne moremo, ker uživajo tako pravico in jo bodo uživali tako dolgo, dokler se v narodnem gospodarstvu ne bo sprejel nov sistem, ki bo pravičnejši od sedanjega.

Več povedati bi bilo brezplodno.

Kruh bo še dražji!

Časopisi poročajo, da prihajajo z žitnih tržišč v Vojvodini za konzumente zelo slabe vesti. Cena pšenici se ponovno dviga. Po majhnem padcu sredi maja, je sedaj ponovno narasla na din 243 za 100 kg, torej na višino, ki jo je dosegla okrog 9. maja t. l. Cena moki 00 pa je poskočila na din 360 za 100 kg postavno mlin v Bački. To se pravi, da je cena moki poskočila od din 340 na 360, torej za din 20 nad ceno, po kateri so tržili moko mlini 12. maja, ko je dosegla najvišjo ceno in potem padla. Jasno je, da bo moka v nadrobni prodaji porasla ogromno, ker se podraži za stroške prevoza in pa za zaslužek, ki ga imata veletrgovec in prodajalec. Kot vzrok novemu porastu cen se navaja, da je vlada sicer sklenila uvoziti 1000 vagonov pšenice, da pa je ostalo samo pri sklepu in da PRIZAD tega sklepa enostavno ni izvršil. Nadaljna posledica neizvršitve sklepa o uvozu pšenice iz inozemstva bo, da se bo ponovno podražil kruh, da bo reven konzument ponovno moral plačati dobiček spekulantom in nategniti svoj pas, da bodo matere mogle dati svojim otrokom še manj kruha kot doslej. Kaj naj rečemo na vse to? **Ali res ni nikogar, ki bi zaščitil konzumenta? Ali res ni mogoče, da se prepreči spekulacija s kruhom?**

Dajte vendar že enkrat narodu «njegov» kruh, ker brez njega je nemogoče vsako zaupanje...

40 urni delavnik
za nas nesprejemljiv

Francoski list «Journal de Geneve» prinaša razgovor svojega urednika z našim ministrom za socialno politiko Dragišo Cvetkovićem o socialnih problemih Jugoslavije, ki ga ponatiskuje tudi «Slov. Narod».

G. minister je med drugim izjavil glede 40urnega delavnika, da gospodarska in socialna struktura Jugoslavije ne dovoljuje splošne uvedbe take razdelitve dela. Proti temu, da govori tehnično stanje in industrija, kakor pretežno poljedelski značaj naše države.

Tudi stanje brezposelnosti da ni takšno, da bi se moral zaradi tega skrajšati delovni čas.

V Jugoslaviji je predvsem treba dvigniti poljedelski stan, da se bo tok kmečkih delavcev, ki sili sedaj v mesto in industrijo usmeril nazaj na kmete. Kar se tiče delavskih mezd, je g. minister opozoril na Zakon o minimalnih mezdah, ki po njegovem mnenju generalno in v zadovoljivi obliki rešuje ta problem in zagotavlja delavstvu zaslužek v skladu z draginjskimi razmerami. V Jugoslaviji je treba s pospeševanjem gospodarskega razvoja zagotoviti delavski kruh in zaslužek. To pa se bo deloma doseglo z javnimi deli, za katera je vlada najela štirimilijardno notranje posojilo.

Ako je vest gornjega lista točna in reprodukcija razgovora resnična, potem se ni bati slabih časov.

Slabe in dobre

Bele nogavice. Praški «Venkov» poroča, da so italijanske oblasti Nemcem na Južnem Tirolskem prepovedale nositi bele nogavice. Bele nogavice pri športni obleki se štejejo danes za nemško nacionalno nošo, to se pravi, kot znak pripadnosti k hitlerjevskemu nacionalnemu socializmu.

Milijonom Kitajcem preti smrt v poplavi Rumene reke. Da bi prekinili prodiranje japonskih čet, so Kitajci sami razdrli nasipe tega veletoka in sedaj groze grozne katastrofe.

Preko Madžarske divja že ves teden strašen vihar.

Vlak zgrmel v reko. V ameriški državi Montani v kraju Miles City se je porušil železniški most tedaj, ko je vozil preko reke Yellowstone brzi vlak. 29 mrtvih, 65 ranjenih, 20 ljudi pa še pogrešajo.

Umik prostovoljcev. V Londonu se je sestal španski nevtralni odbor, ki se bo pečal z odpoklicem španskih prostovoljcev. Radovedni smo na izid te konference.

Rumunski kralj v Carigradu. Kralj Karol je v nedeljo 19. t. m. obiskal Carigrad. Obisk je zasebnega značaja.

Volitve na Irskem. Pri volitvah v irski parlament je zmagal nar. soc. De Valera s 66 mandati.

Dr. Stojadinović v Italiji. Jugoslovanski ministrski predsednik je obiskal pretekli teden Benetke. Pri tem je razgovarjal z različnimi italijanskimi političnimi osebami. Tudi ta obisk je zasebnega značaja in se ne bo izdalo nobeno uradno poročilo o sestanku z Cianom, ital. zunanjim ministrom.

Tudi to bo marsikoga zanimalo, da je Italija zopet nogometni prvak sveta.

Vsakdo pozna Lindbergha! Zaslovel je s svojim poletom čez Atlantski ocean. Do danes je še vedno najslavnejši človek na svetu. Ta slava pa mu je samo v napotje. Vedno dobiva grozilna pisma in te dni se je moral zopet zateči v varstvo policije, ker je vsa njegova družina v nevarnosti pred izsiljevalci denarja.

Chamberlainova najnovejša akcija. Z odpoklicem inozemskih prostovoljcev iz Španije, misli, da bi se takoj uveljavil angleško-italijanski sporazum.

Stroški španske vojne. Španska narodna banka javlja, da se je v 22 mesecih državljanske vojne zmanjšala zlata zaloga za okoli 600 milijonov pezet od 2200 milijonov do 1600 milijonov. V istem času je državni zaklad potrošil devet milijonov pezet za državne potrebe, od katerih pretežni del odpade na stroške obrambe proti frankovcem.

Karel Nový: 21

ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

Kaj neki brni? Avto?

Tako malo sta spala!

«Ali si zaspal pri meni? Niti vedela nisem», pravi Magdalena s slabotnim glasom; najrajši bi se obrnila in spala dalje.

«Vstati moramo! Za božjo voljo, naš šofer je tu», buri Jože. Koliko je prav za prav ura?» Z obema nogama hkrati skoči iz postelje.

«Samo minuto me še pusti», moleduje Magdalena.

«Kaj, šele štiri? Ali gredo ta kolesa prav ali ne?» Jože nastavi uro k ušesu in maje z glavo. «Štiri! Če se temu ni zmešalo!»

«Tako krasno bi spala», gode Magdalena. Jože leze preko nje, da bi odgrnil zastrta okna in pogledal ven.

Velik črn avtomobil stoji pred plotom in motor še vedno ropota.

«Saj to ni naš šofer! Takoj se mi je zdelo!»

«No vidiš», pravi Magdalena očitajoče.

«Nemara so se zmotili. Toda ne! Sem gredo! Pijani!»

Magdalena se je že dodobra predramila. Sedi na postelji in z Jožetom opazujeta prišlece:

«Častna beseda! To je nekakšna izgubljena deklina! Česa išče tu? Ali ni to domača hči, kaj?»

Videla sta, kako je dekle, ki se je skobacalo iz avtomobila, vešče seglo po zapahu vrtnih vratic. Medtem ko se je voz s hrupom oddaljeval, se je držala elegantnega mladeniča za pod pazduho in krenila z njim čez dvorišče; zdajci so med smehom zabobneli udarci na kuhinjska vrata Ditrichovke.

Slišala sta kako je dekle rekla:

«Mamica, pripeljala sem obisk.» In zraven se je smejala. In tako se je nenehoma smejala z dolgim, trgajočim smehom.

«Lep obisk», pravi Magdalena. «Malce bova še poležala, Jože? Ne, ne, kar na svoje pojdi. Priden bodi, fantek!»

Toda vrišč, ki je prihajal iz kuhinje, vik glasov in brezkončen smeh jima ni dal več spati.

«Kaj takega,« se je jezi Magdalena, «kaj takega še svoj živ dan nisem videla!» Zarila je glavo globoko v blazine poleg Jožefove glave.

«Magdalena», šepeta Jože nežno. «Magdalena!» Hoče jo objeti okoli pasu, toda ona se jezi:

«Tja pojdi in jih ozmerjaj! Mi bi radi še spali!»

Prav tedaj je nastal molk, katerega je nerazločno presekal prigovarjajoči glas Ditrichovke in drdranje mlinčka za kavo. Tedaj so se odprla vrata in v izbico je pokukala razkuštrana dekličja glava.

«Brrr!» je zaprskala in dveri so se hitro zaprle. In se zopet odprle in znova: Br!

«Škandal!» je škrtnila Magdalena. Jože se je pa smejal.

«Straši nas!» se je hohotal.

«Tak tole je pocestna deklina!» je rekla zdaj Magdalena z začudenjem kakor bi se ji odpiral nov svet.

«Nekaj podobnega. Tako so pripovedovali o nji.»

«In stara se je ponašala, kako dobro službo ima njena hči in kako hodi sijajno napravljena. Verjamem! Le to bi rada vedela, kaj je smešnega pri vsem tem? Zakaj se tako režiš, Jože? Vi moški ste vsi enaki, zmerom ste vzradoščeni, če vidite táko blago; pošteno dekle vas nikoli tolikanj ne zanima kot packa. Povej no, zakaj se smeješ!»

«O ti moj Bog,» pravi Jože naglo obupan, «kaj pa naj naredim, ali naj se cmerim!»

«Kaj naj narediš!» ga jezno zavrača Magdalena. Res ne ve, kaj naj bi napravil. In tudi ona se začne smejati, toda njeno veselje je bolj prisiljeno. Jože niti ne črhne.

«Koliko takih si imel, ko si služil v Pragi?» Magdalena se vzpne nad Jožeta in mu poizvedujoče gleda v obličje.

«Da le moreš kaj takega vprašati!» Jožetov glas prosi milosti. V zadregi je, ves je zardel, jeza ga grabi. «Ti si nekam čudne volje, Magdalena. Kakor bi bil jaz kriv, da so nas prebudili», se izmika.

«Potem seveda ne bom izpraševala. Kaj me briga», pravi nazadnje Magdalena in Jože meni, da je to zgolj varljivo odlaganje nabite puške. Znova jo prime in prižame nase.

«Saj vendar nismo več otroci, Magdalena», skuša Jože doseči dokončno pomirjenje med njim in Magdaleno, med preteklostjo in sedanjostjo za bodočnost. «In če bi te hotel jaz izpraševati, Magdalena?»

«Prav praviš, nismo več otroci. Mislim pa, da bi morala drug o drugem vse vedeti.»

«Mogoče bi naju žalostilo in težilo. Kaj bi s tem? Saj sem s teboj čisto drug kakor sem bil, ko sem bil sam.»

«Ali res, Jože? Ne lažeš? Si res drugačen? Ti si vendar moj mož, vem, dobri, pametni mož. Pojdi sem, bliže, tako. Še bliže.» Njene nežne roke primejo Jožetovo glavo in jo stisnejo. Zdi se, da jo beli prameni zarje božajo po obrazu in priprtih trepalnicah.

Njuni telesi počivata v tesnem objemu.

(Dalje prihodnjič.)

Zunanje politične vesti

—k **Češkoslovaška** še vedno prednjači v zanimanju Evrope glede ureditve manjšinskega problema. Izdelan je že manjšinski statut, ki bo tvoril temelj pogajanjem sudetskih Nemcev, Madžarov in Poljakov. Ministrski predsednik dr. Hodža je že zaslišal posamezne voditelje manjšinskih skupin, med katerimi ni zastopnikov Slovakov. Čehi in Slovaki skupaj tvorijo večinski in državen narod od ustanovitve češkoslovaške republike. Pater Hlinka bije v temo, ako misli, da bo uspel s svojimi separatističnimi akcijami. Slovaki uživajo danes ravnopravnost s Čehi, zato je smatrati vsakega za zločinca nad Slovaki, ako hoče Slovake spraviti pod manjšinski statut, ker bi bili potem oropani ugodnosti, ki jih že danes uživajo. Hvala Bogu so Slovaki sami pokazali figo patru Hlinki in njegovi separatistični in antidržavni politiki, ker se nahajajo v velikanski večini na strani dr. Hodže oziroma na strani državnih političnih strank, ki tvorijo danes vladno koalicijo, ki tako bistroumno, modro, odločno in demokratično brani interese republike in češkoslovaškega naroda.

Ravno zaradi zgoraj omenjenih lastnosti državnikov se divi Evropa nad brezprimerno hladnokrvnostjo v času, ko se gre za biti in ne biti.

V obrambo koristi republike se je izvršila mobilizacija rezervistov s tako eksaktnostjo, da se svet čudi. V 18 urah so bile zasedene ogrožene češkoškoslovaške meje, ne da bi se zato uporabil samo en poseben vlak na železnici.

Ta preciznost in odločnost je pripomogla, da se je ohranil mir v Evropi na eni in da je Henlein kot vodja sudetskih Nemcev postal mehkejši in popustljivejši na drugi strani.

Vlada, ako bi hotela iti preko svojih demokratičnih osnov, bi z avtoriteto, vojaško močjo in z zakoni zabranila prav lahko vse izpade in protidržavne akcije Henleinove manjšine, pa se teh sredstev ni poslužila, ker bi bili protidemokratični. Zato jo občuduje svet, verujoč, da je edino demokracija izhodišče iz današnjih zapletenih in mir ogrožujočih razmer. Anglija in Francija, kot zaščitnice demokracije, budno pazite, da bi se pogajanja z manjšinami pospešila in ugodno zaključila.

Simpatije večine Evrope so na strani demokracije, to je Češkoslovaške, zato bo zmagala demokracija.

Nemčija se protivi po priključitvi Avstrije plačati avstrijske državne dolgove, ki znašajo 15 milijard dinarjev. To se sicer čudno sliši, a končno nekdo bo moral plačati. Kaj tiči za tem protivljenjem, še ni jasno.

V Španiji se je generalu Francu posrečilo doseči precejšnje, a še ne odločilne uspehe. Tragedija republikancev leži v dejstvu, da je njihova armada presekana na dvoje, ki medsebojno nimata nikakih zvez. Španska tragedija se morda res bliža svojemu koncu, ker je Anglija podvzela vse korake, da pride do ustavitve sovražnosti. Španski problem je evropski problem, ker so na bojih v Španiji zainteresirani Angleži, Francozi, Nemci in Italijani in ne v nemali meri tudi Rusi.

Poljska pripravlja nevtralen pas, oziroma blok držav, ki bi ležal med Rusijo in Nemčijo, ki bi s tem preprečil med tema dvema državama oborožen konflikt. Ako se bo zunanjemu ministru Becku ta načrt posrečil, je drugo vprašanje. Vsekakor Poljski ne kaže drugega, kakor da se usmeri v pravec zaščite slovanskih koristi, ker je spas same Poljske v slovanstvu. V češkoslovaškem in nemškem sporu, izgleda, da je Poljska zavzela edino za njo koristno smer. Usoda naj bo tem stremljenjem naklonjena.

Kitajska je v boju proti prodiranju Japoncev uporabila vodo. Razrušila je obrambne zidove Rumene reke in s tem poplavila ozemlje, na katerem živi čez deset milijonov ljudi. Prodiranje Japoncev je s tem ustavljeno.

Zborovanje zveze mest

V Ljubljani se je vršilo v nedeljo, dne 19. t. m., zborovanje predstavnikov avtonomnih mest.

Živimo v času zborovanj in kongresov — čas polaganja računov in načrtov za bodočnost. In tako so predstavniki avtonomnih mest v dvorani Trgovskega doma pretresali in ugotavljali in to v najlepšem redu, da je delo za zboljšanje zunanjega lica posameznih mest zelo potrebno. Tudi to je važno vprašanje današnjega časa, posebno za tista mesta, ki so važna mednarodna središča. — Poročilo o delovanju Zveze mest je bilo že tiskano in je predsednik zborovanja poudaril, da zadeva zvezina uprava pri svojem delu na ovire prav pri članicah samih. Treba je pogledati resnici v oči. Posamezna mesta niso nalašč malomarna, boriti se morajo s težkočami, da zagotovijo svojim prebivalcem čim večji napredek in zato naj bi bila posvečena prva in največja briga sistematičnemu delu, da se najširši sloji meščanov usposobijo za čim naprednejše izvrševanje komunalnih poslov. Pri tem je treba nujnega sodelovanja Beograda, Zagreba in Ljubljane, zlasti v tem, da bi se funkcionarji Zveze mest čim večkrat obiskovali in spoznavali razmere in napredek posameznih mest. Za vzgled naj nam bo Češkoslovaška.

Med drugimi vrstami vprašanj se je razpravljalo tudi o samoupravnih hranilnicah z vsemi pravicami in ugodnostmi, ki jih uživajo privilegirani državni zavodi. Potrebna je nujna izprememba in dopolnitev uredbe za pospeševanje tujskega prometa. Mestnim uslužbencem, ki imajo pravico do pokojnine, naj se vsaj do gotove mere prizna znižana voznina na državnih železnicah, kakršne so deležni državni in banovinski uslužbenci.

Za izvrševanje kontrole vsakega mestnega gospodarstva priporoča Zveza, da večja mesta osnujejo po zgledu inozemstva posebne kontrolne delovne edinice. Posebno pa Zveza priporoča, da mesta posvečajo polno pozornost vprašanju tujskega prometa in da se strogo nadzoruje poslovanje gostinskih obratov.

Tudi v tej ugodni rešitvi bi našla zaposlenje marsikatera oseba in tako pripomoglo k izboljšanju delavskega stanu.

Iz naših delavskih krajev

Podružnicam NSZ.

Zadnja okrožnica Vam točno pove kaj Vam je stor ti. Pokažite, da veste kak na je v tem slučaju Vaša dolžnost.

Na delo k povečanju števila članstva in naročnikov „Nove Pravde".

Jesenice

Leto dni nazaj, se je stalno dvigal stalež novega delavstva pri KID tako, da je bilo v tem času sprejetih nad 1600 delavcev. Naša slutnja je bila ves ta čas v tem, da pri tako hitrem dvigu staleža novih delavcev ne more roditi veselega zaključka. Ta naša slutnja se je uresničila s tem, da so se pričele redukcije. Veliko število starejših delavcev se je napotilo v pokoj, ker pa to število še ni zmanjšalo staleža, so prizadeti tudi drugi. Prizadeti so delavci z večletno službeno dobo, nekaj pa mlajših, ki so bili zadnje čase sprejeti. Na podlagi sklepa našega organizacijskega zaupniškega zbora se je interveniralo, da naj se v smislu kolektivne pogodbe skrajša delovni čas tako, da bi delastvo ne bilo prizadeto z redukcijami. Enak sklep in intervencijo je izvršil tudi zbor zaupnikov. Podjetje KID pa odklanja tak kompromis z izgovorom, da to ne bo kratkotrajno in da so sploh te redukcije normalne in potrebne za obstoj podjetja. Pri redukcijah so prizadeti družinski očetje — domačini, v splošnem pa pridni in marljivi delavci. Nobena intervencija nam ne uspe, niti pri najnujnejših primerih. Precejšnje število naših tovarišev je že na cesti. ZZD pa je izdala okrožnico na svoje članstvo, da ji je uspelo preprečiti odpust svojih članov. Čudimo se, v kolikor nam je do sedaj znano, da so take intervencije uspele le organizaciji ZZD.

Namenoma do sedaj nismo poročali o teh redukcijah, ki se še sedaj nadaljujejo. Bomo pa ob zaključku obravnavali posamezne primere redukcije.

*

Podružnica NSZ je priredila dne 29. maja celodnevni izlet na Pustov rovt. Udeležilo se ga je precejšnje število tovarišev in tovarišic kakor tudi družinskih članov. Naš agilni tamburaški zbor pod vodstvom tov. Dolenca pa je razveseljeval vse udeležence. Tov. Križnik pa je pripravljal za vse udeležence prav okusne «ražnjiče». V splošnem se je razvijala prav posebna neprisiljena zabava v splošno zadovoljnost.

Enak izlet se pripravlja tudi na Zelenico, ki ga bodo organizirali tamburaši. Dan še ni določen, opozarjamo pa že sedaj vse tovariše, ki se ga žele udeležiti, da prijavijo svojo udeležbo, da nam bodo omogočili pripraviti neko posebnost.

Taki izleti so priporočljivi, ki nas popeljejo v posebno zdrave, čiste zračne višave iz vsakodnevnega zatohlega dela, priporočljivi pa so tudi zaradi tega, ker nam dajo posebno možnost tovariškega spoznavanja. Zato, tovariši, udeležite se teh izletov.

*

Občinski odbor je na svoji zadnji seji med drugim razpravljal o otroških počitniških kolonijah. Občinski odbor bo iz posebnih zbirk denarja organiziral tako počitniško kolonijo otrok brezplačno na Jadran. V kolikor bo na razpolago finančnih sredstev, se bodo poslali na ta račun revni in zdravja potrebni otroci.

Odbor pa je tudi sklenil, da lahko tudi drugi priključijo k tej koloniji svoje otroke na lastne stroške. Ugodnost je ta, da imajo preskrbljeno spremstvo in nadzorstvo brezplačno.

Podružnični odbor NSZ tudi predvideva, da bo iz svojega posebnega fonda priključil nekaj otrok od svojih tovarišev. Vsled tega opozarjamo vse tovariše, ki bi reflektirali izrabiti to ugodost, da se prijavijo v podružnični pisarni do konca tega meseca, kjer se dobe vsi potrebni podatki.

Loke pri Zagorju

Dne 2. junija je bil pri našem obratu razglas, ki pravi da dá Trboveljska premogokopna družba rudarjem Kisovškega obrata zopet brezobrestno posojilo za gradbo stanovanjskih hiš.

Večina rudarjev pa je mnenja, da bi bilo boljše, ako bi družba gradila samo enostanovanjske družinske hišice v svoji lastni režiji in potem odprodala rudarjem na obroke, kateri bi odplačevali vsoto, kot bi vzeli posojilo. Družba ima svoj material: tovarno za cement, apno, opeko itd., kar bi prišlo mnogo ceneje, kakor če bi rudarji gradili sami. Seveda bi moralo to prevzeti samo eno gradbeno podjetje, ker družba nima sama koncesije, toda z njenim materialom. Tako bi bilo ustreženo rudarjem, ki bi prišli do svojega lastnega stanovanja in družbi, ki bi ji ne bilo treba graditi stanovanjskih hiš ter vzdrževati zgradbe, ker bi potem odpadlo mnogo stroškov za vzdrževanje rudarskih stanovanj, posebno če se bo stvar povečala zaradi večjega obratovanja.

Mnenja smo, da bi se naredil enoten načrt, ker ima družba mnogo zemlje, ki jo bo rabila v svoje svrhe. Upamo, da bi se tukaj našel sporazum, pri katerem bi sodelovale tudi strokovne organizacije ter pomagale pri uresničitvi tega načrta. To bi bilo velikega pomena, ustreženo pa marsikomu, ko bi prišel tako do svojega lastnega stanovanja in ga ne bi mogel nihče na stara leta preganjati.

Upamo, da bi bilo mnogo priglašencev, čim bi se pričelo z delom. Treba je samo posvetovanja strokovnih organizacij, katere bi družbi sporočile, kaj in kako, nakar bi družba rada pristala. Tako je naše mnenje.

Zborovanje Zveze slovenskih zadrug

V dvorani Delavske zbornice se je vršil v ponedeljek 20. t. m. letni občni zbor Zveze slovenskih zadrug za 30. poslovno leto. Na občnem zboru je bilo zastopanih 175 včlanjenih zadrug od skupnega števila 382.

Poslovno poročilo tega najvišjega zaščitnika zadružništva za lansko leto kaže naslednje zanimivosti: V preteklem letu se je po dolgem trpljenju dočakalo izboljšanje gospodarskih razmer, ki pa daleko zaostajajo za najboljšim povojnim letom 1928. in 1929. Vsled motenj v svetu še ni izgledov na izboljšanje, posebno ker se javljajo vedno nove motnje. Največji dogodek je lani pomenil novi zadružni zakon, ki je boljši od starega in utegne pripomoči k združitvi zadružništva. Ugotovilo se je dalje, da niso imeli prav oni, ki so dvomili v odpornost zadružništva, zlasti kreditnega, ki je zadnja leta največ trpelo in se samo lahko reče, da je večina kreditnih zadrug že oživela in je le v posameznih primerih prišlo do likvidacije. Kreditne zadruge so skoro vse vzdržale krizo, vendar večina še ni mogla vzpostaviti popolne likvidnosti in ustreči vsem upravičenim zahtevam vlagateljev. Malo pa je še seveda onih zadrug, ki so mogle podeljevati nova posojila. Ako še pripomnimo, da je izročitev kmečkih dolgov vse do jeseni ustavila plačila od strani kmetov, ni čudno, če se je moralo lani zateči 32 kreditnih zadrug pod zaščito, tako da je bilo ob koncu leta žaščitenih 89 kreditnih zadrug od skupnega števila 154.

Vloge posojilnic so lani nazadovale in so znašale okrog 490 milijonov din nasproti 496 milijonom din ob koncu leta 1936. Nazadovanje se je letos skoro ustavilo.

Največjo spremembo pomeni likvidacija kmečkih dolgov in so včlanjene posojilnice izročile Privilegirani agrarni banki za 143 milijonov terjatev nasproti zaščitenim kmetom.

Med drugimi važnimi poročili je omeniti še to, da je pristopilo k Zvezi 11 zadrug. Odpadlo pa je 10 zadrug in je imela Zveza ob koncu leta 382 včlanjenih zadrug, od tega 153 kreditnih, 31 nabavljalnih in prodajnih, 31 mlekarskih, 30 živinorejskih in pašniških, 23 stavbinskih, 22 elektrarniških, 19 kmetijskih strojnih, 19 obrtnih, 16 vodovodnih, 10 tiskovnih in založniških, 7 vinarskih in sadjarskih, 6 zavarovalnih in 15 drugih raznovrstnih zadrug.

V zadevi posojila za sanacijo slovenskega zadružništva v višini 63 milijonov din, je Zveza napravila vse korake, da bi bila Zveza slovenskih zadrug primerno deležna tega posojila, vendar so prizadevanja doslej ostala brez uspeha.

Ob koncu sta bili sprejeti dve resoluciji, in sicer ena, ki izraža nezadovoljstvo, ker Zveza slovenskih zadrug doslej ni bila deležna sanacijskega kredita kakor druge zveze in poroča upravnemu odboru, da se znova zahteva, da tudi slovenska zveza zadrug dobi potreben kredit — druga resolucija govori o obrestni meri. Sklenilo se je pozvati merodajne faktorje, naj državni denarni zavodi ne licitirajo z obrestno mero in naj jo znižajo vsaj za 1%, da ne bo visoka obrestna mera državnih zavodov splošnega znižanja obresti ovirala.

Želimo, da bi ta prepotrebna organizacija mogla ob občnem zboru prihodnjega leta beležiti v vseh važnih vprašanjih le vidne uspehe, saj ima od teh uspehov koristi vsa javnost.

Pridobivajte nove naročnike!

Za nego naših zob

Za zdravje je velike važnosti, da si ohranimo zdrave in močne zobe. Opažati pa je, da se ravno delavski stan zelo malo zanima za nego svojih zob. Treba je tudi to, posebno ker je zdrav zob važen faktor pri delu človeka preko dneva. Zakaj človek, ki ima bolno zobovje, ne more zaradi bolečin ne delati in tudi ne počivati.

Naglo menjavanje vročih in mrzlih jedi in grizenje zelo trdih stvari zelo škodujejo zobovju. Gnitje zoba povzroča nepravilna prehrana in premajhna pažnja za zobe, nezadostno snaženje zob, ker zastajajo jedila na mestih med zobmi, kjer se zobje ne dotikajo s svojimi žvečilnimi ploskvami. Prvi znak, da nam zob gnije, je ta, da se nam zatika hrana med zobmi in nam ona zastaja še po hrani, kjer se razkraja in pretvarja v mlečno kislino, katera je največji strup za zobe. Druge vrste znak je, da čutimo hladno ali toplo tekočino ali sploh jedila, ki jih uživamo. Tukaj lahko še rešimo zob, pozneje je že prekasno, ker se bolečine širijo najprej do zobnega živca in zob je vedno bolj občutljiv in boli te vsa glava. Če pa pustimo zob svoji usodi, gnije dalje in posledica je, da nas boli zob na vsak pritisk, še z jezikom se ga ne smemo dotakniti, človek oteče, lahko se tudi gnoji v čeljusti nad zobno korenino in bolečine postanejo neznosne. Treba je zob odpreti, največkrat ga je pa izruvati, da dobi gnoj svoj prost odtok in tako ublažimo bolečine.

Vsakogar je v življenju že bolel zob, enega zaradi tako imenovanega trganja, drugega pa pač zaradi gnilega zobovja. Hude so bolečine in vsak si lahko odstrani vsako bolečino, ako posveča vsaj nekoliko pažnje svojemu zobovju. Razumljivo je, da pride delavec truden z dela in da se mu ne ljubi, da bi vedno umival zobe. Važno pa je, da si vsaj enkrat v letu temeljito preiščemo svoje zobe in popravimo napake, ki so pričele nastajati. Večina naših delavcev je zavarovana, in to mu omogoča, da posveti tudi svojemu zobovju prepotrebno pažnjo.

„Junaki": Codreanu in comp.

Letos sredi aprila je uspelo rumunskim varnostnim oblastem odkriti tajno «rumunsko» organizacijo, imenovano «Železna garda». Preiskava, ki je temu odkritju sledila, je dognala sledeča dejstva:

Organizacija je imela okrog 10.000 vojaško organiziranih članov, ki so razpolagali z veliko zalogo uniform, orožja, denarja itd. Ideologija te organizacije je bila ideologija nasilja, umorov, laži, špijonaže, ideologija izkoreninjencev rumunskega naroda, protiljudska ideologija, za katero je državni tožilec v razpravi ugotovil, da je slična ideologiji [illegible]

Vodja «Železne garde» je bil sin nekega Poljaka in neke Nemke v Rumuniji živeč in imenovan odvetnik Cornelius Codreanu, ki pa svoje odvetniške prakse sploh ni vršil.

[illegible]

Glavni način Codreanove borbe so bili umori. Cela vrsta umorov, ki so se v zadnjih letih izvršili v Rumuniji, je bilo delo Codreanove «Železne garde». Najstrašnejši med njimi je bil gotovo tisti, ko je 10 Codreanovih pristašev vdrlo v neko bolnico in ubilo s 40 revolverskimi streli nekega bolnika — svojega nasprotnika. Že mrtvega so ga nato z noži razrezali na koščke. Tiste, ki so pri teh umorih sodelovali, oziroma ki so bili pri ubijanju najbolj aktivni, je pozneje Codreanu odlikoval in postavil na razna vodilna mesta v organizaciji. Na mladino pa je poslal poziv, da jih mora uvaževati in sem jim klanjati in slediti njihovemu vzgledu. «Železna garda» je štela svoje zmage po številu umorov-grobov. V pismu, ki ga je Codreanu pisal morilcu bivšega predsednika rumunske vlade, je med drugim napisal:

«Število žrtev, ki smo jih v zadnjem času izvedli, je zdaj tako veliko, da nas je silno približalo zmagi. Vsi naši napori znašajo 10 grobov, število žrtev, potrebnih za zmago, pa znaša okrog 200 grobov.»

Obenem pa se je bavil Codreanu tudi s špijonažo. Policija je dognala, da je prav marljivo zbiral razne važne podatke [illegible]

Ko pa je prišel Codreanu pred sodišče, ki ga je obsodilo na 10 let ječe, se je obnašal tako strahotno, neodločno, pohlevno in bedno, da se je večina prisotnih — razprava je bila javna — vprašala: ali je to tisti Codreanu, ki je prej s takšno hladnokrvnostjo moril in pisal tako ognjevite poslanice?! Z otroško naivnostjo se je skušal otresti krivde in jo deloma zvalil na takšne ljudi, ki so že mrtvi ali pa na — komuniste. Na mnoga vprašanja drž. tožilca pa je molčal. Tajil je, da bi sprejemal podporo tuje države, toda ko ga je drž. tožilec vprašal, kje je dobival sredstva za preživljanje sebe in družine, ko od leta 1922. ni sploh ničesar delal, je molčal. Ko je bil vprašan, kakšen namen je imelo njegovo delovanje, je odgovoril, da je deloval kot Rumun za interese Rumunije. Na ta odgovor so se vsi prisotni nasmehnili, saj je bilo dobro znano, kakšen Rumun je Codreanu. Ko je državni pravdnik vprašal, zakaj je vedno tako poudarjal nasilje, je Codreanu odgovoril, da ni bil za nasilje v vsakem slučaju. Nato je drž. pravdnik iz nekega Codreanovega spisa prečital nekaj odlomkov, kjer Codreanu zahteva, da se vsem onim politikom, ki so nasprotniki «Železne garde», iztaknejo oči, če še žive, če so pa mrtvi, naj se njihove kosti izkopljejo, njihovi otroci pa naj se zaznamujejo kot izdajalci. Codreanu je k temu pripomnil, da je to pisal pred več leti in da danes ne misli več tako. Ko pa je drž. pravdnik prečital še nekatere njegove zadnje izjave, kjer se Codreanu izjavlja za najbrezobzirnejše nasilje, je Codreanu umolknil.

Zdaj bo Codreanu molčal 10 let. Dobro bi bilo, da bi takšni in slični junaki, ki danes rastejo kot gobe po dežju, za vedno umolknili.

Naročajte, čitajte in dopisujte v

„Novo pravdo"

Pravni svetovalec

Vprašanje: Zaslužim 200 din na mesec ter imam pri podjetniku hrano in stanovanje. V katerem razredu moram biti zavarovan?

Odgovor: Vaš zaslužek znaša 200 dinarjev v gotovini. Vrednost hrane in stanovanja pa se ceni z 250 din. Torej znaša Vaš zaslužek 450 din in spadate v 6. mezdni razred. Delodajalec sme od Vaše plače odtegniti za en delovni dan 1 din, za 25 delovnih dni 25.25 din, za 26 delovnih dni 26.25 din, za 27 delovnih dni pa 27.25 din.

Vprašanje: Kaj je z zavarovanjem za časa brezposelnosti?

Odgovor: Za časa brezposelnosti ne obstoja zavarovalna zavezanost. Pač pa more vsakdo po prestanku dela in zavarovanja svoje zavarovanje prostovoljno nadaljevati.

Verjamete ali ne?

[illegible] šola.

[illegible] vojna.

— da jemo mi in Čehoslovaki prav lep, bel in tudi maslen kruh, ki ga nam zavidajo mnogi, mnogi v Evropi,

— da se bo odpravila reja prasičev, ker se da iz govejih kosti pridobivati prava in nepotvorjena čista mast,

— da se gotovi narodi v Evropi že danes pripravljajo na prehrano z ekstrakti, ker bo po mnenju kemikov nekoč zmanjkalo živali in žita,

— da je Slovenija zelo bogata: daje in zopet daje, pa ima še za jemanje,

— da bi bilo dobro, da bi se zaposlilo neko število «robotov, da bi se pri železničarjih izpopolnilo število osobja,

— da je vojna brez objave isto, kot vojna z objavo,

— da je «moderneje» ubijati one, ki žive, kot one, ki mislijo živeti,

[illegible]

— da se pripravlja blok onih držav, ki se niso še nikdar bojevale,

— da je nevarnost s strani Japoncev napram Kitajcem omiljena vsled prostovoljne povodnji,

— da se je že zgodil tak slučaj v svetovni zgodovini, da so uporabljali naravne pojave kot svoje vojne zaveznike: Rusija zimo napram Napoleonu,

— da je bil Göthe državni prvak Nemčije v pesništvu,

— da se je nekoč zgodil sledeči dogodek: Kupe je poln. Tu je tudi nek Jud. Vodi se razgovor. Neki potnik pravi: Za vse hudo na svetu so krivi Judje,

— da so rentniki povečini brez posla.

Kongres čevljarjev

V Beogradu je prejšnji teden pričel zasedati v dvorani Obrtne zbornice kongres čevljarjev. Udeležuje se ga okrog 200 delegatov iz vse države. Na kongresu razpravljajo o težavnem in ponekod obupnem položaju čevljarske obrti, ki se ne more boriti proti izdelavi gumijaste obutve, zlasti opank, ki so skoraj popolnoma izpodrinile čevljarske izdelke. V posebni spomenici, ki bo izročena predsedniku vlade in ministru trgovine, opozarja kongres na to, da je gumijasta obutev zdravju škodljiva, vrhu tega pa se na ta način odvzema tisočem rodbin zaslužek, zaradi česar naj se uvoz, izdelava in prodaja gumijaste obutve prepove. Dalje je kongres razpravljal o ukrepih, ki bi bili nujno potrebni, da se popravi položaj čevljarskih obrtnikov — Prav tako.

Praktični nasveti

Bližamo se poletju in marsikoga bo pičil komar ali pa osa. Tedaj kanite na boleče mesto hitro nekaj kapljic salmijaka ali pa čebulnega soka. Tudi mazavo milo (najslabše mehko) prepreči oteklino in ublaži bolečino.

*

Pri rezanju čebule se vam solze oči. Da se to ne bo dogajalo, nataknite na nož kos krompirja, pa se vam ne bodo oči več solzile.

*

Knjige razprašimo najlaže z mehkim širokim čopičem, ki ga uporabljamo samo v ta namen. Nikdar pa jih ne smemo odpirati tako, da se stikata prednji in zadnji del platnic, ker ob takem ravnanju kaj hitro razpadejo.

1.500.— Din, potrebujete da zaslužite 2.000.— Dinarjev mesečno doma.

„ANOS" MARIBOR, Orožnova ul. 6.

Nalepite znamko.

Kulturni obzornik

V zadnjem članku smo govorili o filmu na sploh, danes pa si bomo ogledali nekatere glavne razlike med filmom in gledališčem, kakšne so prednosti filma in kje nam film ne more nadomestiti gledališča.

V filmu lahko slišimo in vidimo za mal denar največje svetovne pevce in igralce, dočim je za gledališče tako majhnega naroda, kakršen smo Slovenci, največkrat izključeno pridobiti za gostovanje svetovne veličine in še takrat, kadar je to mogoče, mora biti že sicer visoka vstopnina še povišana, tako da je večini obisk onemogočen. V kinu pa vidimo dobre kot slabe filme za isti denar. Druga prednost filma je njegova prostorna neomejenost. Filmska kamera more uloviti vse pokrajine zemlje od severnega do južnega tečaja, ujeti more vse naravne pojave in more poleg tega neštetokrat v istem filmu menjati pozorišče. Prizori in pokrajine iz vseh delov sveta so in ostanejo večna prednost filma pred gledališčem, ki se mora omejiti na ustvarjanje iluzije s kuliserijo in še to v zelo omejenem obsegu. Tretja prednost, ki jo ima film še posebno pred našim gledališčem in ki je drugi podobna, je njegova možnost razkošne scenerije in velikega števila sodelujočih. Našemu gledališču je pri teh razmerah nemogoče nuditi gledalcu toliko razkošja in blišča za oči, kolikor mu ga more dati vsaka povprečna filmska opereta. Pri nas moremo vse take stvari samo nakazati. Naslednja prednost filma pa je možnost izpopolnitve v igri. Aparat ujame enkrat za vselej najboljšo izvedbo posameznih prizorov, dočim so gledališki igralci pri vsakokratnih predstavah odvisni od trenutnega razpoloženja. Razen tega so režijski stroški kinematografa veliko manjši kot gledališki in zato si lahko kinematografe omislijo tudi manjša mesta in trgi.

Prednost gledališča je v direktnem podajanju v nasprotju z reproduciranostjo pri filmu. Zato je tudi vpliv pri gledališču močnejši kot v filmu, kjer poleg tega še znatno moti pomanjkanje plastičnosti in barve. Važna prednost je za nas, ki nimamo lastne filmske produkcije, razumljivost jezika. Poleg tega pa vrši narodno gledališče jezikovno kulturno poslanstvo, s tem, da predstavlja nekakšno živo slovnico in ogledalo jezikovne kulture svojega naroda. Pri tem moramo tudi omeniti, da se vse jezikovne lepote in odlike sloga, ki tako povzdignejo vrednost dramskih predstav in ki so celo težišče v nekaterih komadih, v filmu, kjer je težišče prenešeno izključno na dogajanje, popolnoma izgubijo.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, da je po večini film le dobičkanosno podjetje, dočim je gledališče pri nas kulturna ustanova, ki daje publiki koncesije le v toliko, v kolikor je to nujno za njegov obstoj, medtem ko kujejo filmska podjetja milijone iz filmov, ki so preračunani na ljudski okus.

In še nekaj: Pri gledališču leži poudarek na narodnosti, in sicer poleg jezikovnega poslanstva tudi v tem, da vzgaja naše, slovenske dramatike, glasbenike in igralce, ki bi jim bila sicer po večini pot drugam zaprta. Ta medsebojna povezanost narodnega gledališča z narodovim jezikovnim in kulturnim napredkom je tisti veliki in glavni faktor, ki ne smemo nanj pri primerjavi gledališča s filmom nikdar pozabiti.

Za smeh in kratek čas

Zvezde.

Profesor: «Povejte mi nekaj o zvezdah in njih pomenu.»

Dijak: «Ena zvezda pomeni podporočnika, dve poročnika a tri kapetana druge klase...»

Zakaj živi človek?

«Povej ti meni, ali je človek ustvarjen samo zato, da jé in pije?» vpraša učitelj.

«Ni.»

«Za kaj pa še?»

«Da tudi spi!»

Za konzorcij «Nova Pravda» izdaja dr. J. Bohinjec, odgovorni urednik Franjo Rupnik. Za Delniško tiskarno, d. d. v Ljubljani Ivan Ovsenik. Vsi v Ljubljani.